

•ilmi dergi
diyanet

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

Üç Ayda Bir Yayınlanır

Cilt: 46 • Sayı: 2 • Nisan - Mayıs - Haziran 2010

KUR'AN'IN TOPKAPI NÜSHASININ İMLASI VE HZ. OSMAN'A NİSPETİ KONUSUNDAKİ TEREDDÜTLERE CEVAPLAR

Lütfullah YAVUZ *

Özet:

Hiz. Osman'ın, müminler ihtilafa düştüğünde rehber olması amacıyla büyük şehirlere gönderdiği mushaflara 'İmam Mushaf' denir. Bunlardan biri, mukaddes bir emanet olarak nesilden nesile bize intikal etmiş ve şimdi Topkapı Sarayı Müzesinde korunmaktadır. Bu Mushaf 2007 yılında tahkik edilmiştir. Fakat bu nüshayı neşredenler, imlası sebebiyle onun imam nüshası olmadığını iddia etmektedir. İleri sürülen delillere müdakkik nazarla bakacak olursak bu tespitin doğru olmadığını görürüz.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Topkapı, Hiz. Osman, Nüsha.

Reponses to the Doubts about the Orthography of Topkapi Recension of Qur'anic manuscript and its Attribution to the Caliph Uthman

Abstract:

The Qur'anic manuscripts that Caliph Uthman sent to the major Muslim cities in order to function as guidance for Muslims when they fell into dispute are called Imam Mushafs. One of these copies has been preserved throughout generations as a Holy Gift and is now kept in Topkapı Palace Museum. The critical study of this copy has been done in 2007 and, depending on its orthography, those who prepared it for publication hold that this cannot be one of the Imam Mushafs. In this article we maintain that this claim cannot be justified and supported with concrete evidences.

Key Words: Qur'an, Topkapı, Caliph Uthman, Manuscript.

* Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Giriş

Kur'an-ı Azimüşşân'ın en eski el yazma nüshaları olan Topkapı Sarayı, Kahire, Taşkent ve Türk ve İslam Eserleri Müzesi nüshaları hep Hz. Osman'a ait olarak bilinmişlerdir. Bu husus bazılarının ketebe kaydında açıkça yazılmıştır.¹ Hz. Osman'a nispet edilen mushaflar içinde Topkapı Sarayı Kutsal Emanetler bölümünde bulunan mushafın özel bir yeri vardır. Zira bu eserin Hz. Osman'a aidiyeti hakkında, “zahir ve aşikâr ve malum-u sığar ve kibar olmağın, müddet-i medide ve sinin-i adideden beri hazine-i Kahire-i Mısıriyye'de mahfuz” denilmekle kalmamış, “كل شيء يرجع إلى أصله” denilerek hilafet merkezine layık olduğu gerekçesiyle Mısır'dan İstanbul'a gönderilmiştir.²

Ne var ki bu mushafların bir kısmı harekeli ve resm-i hat denen imlası da, ne Türkiye'de benimsenen mushafların imlasına ne de Arap âleminde benimsenen mushafların imlasına benzemektedir. Bilhassa kelime ortasında bulunan elif çekerleri bazen yazılmış, bazen terkedilmiştir. حى ve على gibi elif-i maksura ile yazılan bazı edatlar uzun elif ile yazılmış, birbirinden ayrı yazılan bazı edatlar birbirine bitişik yazılmıştır. Bu durum konuya şüpheli yaklaşan bazı hocaların itirazlarına sebebiyet vermiştir. Şimdi konu hakkında tereddütlerini izhar eden araştırmacıların genel argümanları üzerinde durmaya çalışacağız.

Zürkâni'nin Tereddütleri

Bildiğimiz kadarıyla bu nüshalar hakkında ilk olumsuz görüş bildiren âlim, 1948 yılında vefat eden Zürkâni'dir. O bu konuda şöyle der: “Hz. Osman'a ait mushafların şimdi bırakın yerlerini göstermeyi, var olduklarına dair bile elimizde kesin delil yoktur. En son bildiğimiz şey, İbnü'l- Cezeri'nin kendi zamanında Şam ehlinin mushafını ve Mısır'da da bir başka mushaf gördüğüne dair anekdottan ibarettir. Mısır Kitaplar ve Tarihi Eserler Müzesinde bulunan ve “Hz. Osman'a ait Mushaflar” denen tarihi eser niteliğindeki mushaflara gelince, bizim, onların gerçekten Hz. Osman'a aidiyeti konusunda pek çok şüphemiz var. Çünkü onların üzerinde, sureler arasındaki bölümleri ve Kur'an'ın her on ayetinin sonunu gösteren işaretler olarak konmuş süsler ve nakışlar bulunmaktadır. Malumdur ki Hz. Osman'a ait mushaflarda bütün bunlar olmadığı gibi, bilindiği üzere nokta ve harekeler de yoktu.

Evet, Hz. Hüseyin Mescidi Tarihi Eserler bölümünde muhafaza edilen ve Hz. Osman'a nispet edilen mushaf eski kufi hat ile yazılmış olup harfler uzatılarak yazılmış

1 Bkz. Tayyar Altukulaç, *Hz. Osman'a Nispet Edilen Mushaf-ı Şerif*, (Türk ve İslam Eserleri Müzesi Nüshası), İstanbul, 2007, son varak.

2 *el-Mushafü's- Şerifü'l-Mensub ilâ Osman b. Affân (r.) Nüshatü Müthafî Topkapı Sarayı*, İstanbul, 2007, Tahkik: Tayyar Altukulaç, s: 1.

ve hacmi çok büyüktür. Resm-i hattı Medine veya Şam mushafıyla uyuşmaktadır. Zira Maide Suresindeki من يرتد kelimesi idğamı açılarak çift dâl harfiyle yazılmıştır. Onlarda da resim böyledir. Büyük bir ihtimalle bu mushaf Hz. Osman'a ait mushaf- ların birinden, onun resmi izni üzere nakledilmiş olmalıdır. Aynı müzede korunan ve Hz. Ali'nin kendi hattıyla yazdığı Kur'an olduğu söylenen mushafın durumu da böy- ledir. Onun da böyle eski kufi hattıyla yazıldığı görülüyor. Ancak onun hacmi daha küçük, hattı öncekinden daha az keşidelidir. Resim, (yani kullandığı harfler) bakı- mından ise Hz. Osman Mushafları içinde ne Medine mushafına ne de Şam mushafı- na uyuyor. Çünkü geçen من يرتد kelimesi idğamlı olarak tek dâl ile yazılmış. Bu iki mushafın dışında da böyle yazılıdır. Bu mushafı Hz. Ali de yazmış olabilir, Kufe'de iken bir başkasına emredip yazdırmış da olabilir.

Sonra, Hz. Osman'a ait mushaflardan hiçbir şeyin kalmamış olması bize hiçbir zarar vermez. Mademki dayanak noktası nakildir, sika bir kişinin bir başka sika kişi- den, Hz. Peygamber'e (s.a.s.) varıncaya kadar bir imamın bir başka imamdan naklet- mesidir. Bu en mükemmel şekilde, mütevatir ve müstefiz olarak bilinen Kur'an'da mevcuttur.

Bir de şu var: Hz. Osman'a ait mushaflardan, her çağda ve her şehirde binlerce adet, en ince teferruatına kadar istinsah edilmiş, aynı zamanda Resm-i Osmanî de muhafaza edilmiştir.”³

Zürkani'nin sözleri yüzeysel olarak değerlendirildiğinde herhangi bir sakınca gö- rülmemektedir. Kendisi şöyle düşünmüş olmalıdır: “Elimizde mevsukiyeti konusun- da tartışmasız bir Kur'an varken kaynağını bilmediğimiz bazı nüshaları tartışmaya açmanın bir anlamı yoktur. “Bunlar kesin değildir, bunlara ihtiyacımız yoktur” deyip saf zihinleri bulandırmamak yapılacak en mantıklı iş gibi görünüyor. Çünkü halk, Kur'anın bir harfini inkârın küfür, bir kelimesini değiştirmenin tahrif olduğu inancın- ın tafsilatını bilmiyor. Bu nüshalardaki binlerce fazla veya eksik harfi halka anlat- mak çok zor olacaktır. Müsteşriklerin itirazları da aynı mahiyettedir. Eğer bu nüsha- lar itibardan düşürülürse İslam'a yapılacak itirazların önü alınabilir.”

Zahiren böyle görünse de bizce bu, son derece tehlikeli bir yaklaşımdır. Gerçek- leri açık açık ortaya koymak varken siyasi bir takım tavırlar içine girmek, bugün iti- bariyle İslamiyet'e büyük zarar verir.

Gerçek nedir? Gerçek Kur'an'ın bir harf üzere inmediğidir. Kur'an'ın bir tek oku- nuşu ve bir tek yazılışı yoktur. Pek çok okunuşu ve pek çok yazılışı vardır. Biz Hz.

3 Muhammed Abdülazîm ez-Zürkânî, *Menâhîlül-İrfan fi Ulûmî'l-Kur'ân*, I/404, Beyrut, 1988.

Peygamber'in (s.a.s.) pek çok Kur'an okuyuşlarını onayladığını ve Kur'an yazılırken vahiy kâtiplerine pek müdahale etmediğini biliyoruz. Şu rivayet bize bunu açıkça gösteriyor: “نا يحيى قال: رايت في نسخة كتاب خالد بن سعيد – يعني ابن العاص- و أملى النبي (ص) فيما يذكرون حرفا بحرف، فاذا فيه "كان" ك و ن، حتا و حتى مثل: (الصلاة) بواو، و (الزكاة) بواو و (الحياة) بواو : Yahya: “Ben, Resulüllah'ın harf harf yazdığını söyledikleri Halid b. Said b. As'ın nüshasını gördüm. Bir de ne göreyim, كان sadece kaf ve nunla yazılmış! حتا de var حتى de. Ayrıca الصلاة , الزكاة , الحياة kelimeleri vavla yazılmıştı” diye anlattı.⁴

Bundan başka, “İmam Nüshalar” denen, Hz. Osman'ın büyük şehirlere gönderdiği mushafların resm-i hattının yani imlasının, benimsenen mushaf imlalarına uymadığını biliyoruz. Nitekim İbnü'l-Cezeri, Ebu Ubeyd Kasım b. Sellâm'ın bir imam nüshasında لا تحين⁵ lafzının لا تحين şeklinde yazıldığını söylediğini ve bu nüshayı da kendisinin Kahire'de gördüğünü bildiriyor.⁶

Bütün bunlar dikkate alındığında imlâları sebebiyle adı geçen nüshaların imam nüsha olmadığını iddia etmek uygun görünmüyor. Bunların birer imam nüsha, Topkapı nüshasının ise Hz. Hafsa mushafından birebir temize geçirilip istinsah edilen nüsha olarak telakki edilmesinde bir mahzur yokmuş gibi görünüyor. Şimdi bize düşen bunları imam nüsha kabul edip المنكر على و اليمين كuralınca, bunların imam nüsha olmadığını iddia edenlerin delillerinin yeterli olup olmadığını incelemektir. Gerçekten yeterli delile sahip iseler bu davadan vaz geçmemiz gerekir.

Bizce Zürkânî'nin getirdiği deliller yeterli değildir. Bu mushaflarda nokta, hareke ve süslemelerin bulunması Hz. Osman'a ait olmadığını göstermez. Çünkü biri şuraya harekesiz, noktasız ve süslemesiz bir sayfa metin yazar; bunu bir başkası yıllar sonra harekeler, noktalar ve süsler. Bu, o metni birinci şahsın yazmadığını göstermez. Bunu ispat için bu metnin kriminal laboratuvarlarda incelenip hem yazıların hem harekelerin aynı elin ürünü olduğunun ispat edilmesi gerekir. Eğer Topkapı nüshası böyle bir incelemeye tabi tutulur ve aynı elin ürünüdür denirse diyecek bir şeyimiz kalmaz. Aksi takdirde bu nüshanın Hz. Osman nüshası olmadığını kabullenemeyiz. Zira sonradan harekelendiği, ayet sonlarındaki durak işaretlerinin ve diğer süslemelerinin bilahere yapıldığı kesin olan pek çok örnek yazma eser vardır.

“Hz. Osman mushaflarında süslemelerin olmadığı malumdur” diyor. Bu ifade de yanlıştır. Malum olan, Abdullah b. Mes'ûd'un Kur'an'larında süsleme olmadığı ve sev-

4 İbn Ebi Davud, *Kitâbü'l- Mesahif*, Beyrut, 2002, s: 422.

5 Sâd, 3.

6 İbnü'l-Cezeri, *en-Neşr fî'l-Kırâati'l-Aşr*, Beyrut, trs., II, 151.

mediğidir.⁷ Bu ise o zamanlar bazı mushaflarda süslemelerin yapıldığını gösterir. Demek ki o zaman bazı mushaflarda süsleme varmış ki İbn-i Mes'ûd buna karşı çıkmış.

Zürkânî'nin yukarıdaki “Sonra, Hz. Osman'a ait mushaflardan hiçbir şeyin kalmamış olması, bize hiçbir zarar vermez” sözü kanaatimce çok tehlikelidir. Bu “Bizim elimizde sağlamlığında şüphe olmayan bir Kur'an var, bu tarihi Kur'anlara ihtiyacımız yok” anlamındadır. Bizim çok mevsuk bir Kur'an'a sahip olmamız, diğer Kur'an'ları, yani yedi harften bir başka harf üzere yazılmış Kur'an'ları inkâr etmemiz için yeter sebep olamaz. Bunun Hz. Osman devrinde söylendiği bildirilen “Bizim Kur'anımız, sizin Kur'anınızdan daha hayırlıdır.” sözünden bir farkı görülmemektedir. Bilindiği gibi bu söz Hz. Osman'ı ve diğer bazı gayretli sahabileri olağan üstü önlemler almaya sevk etmiş ve bir tek resmi mushaf belirleyip diğerlerinin yakılması emredilmiştir. Hz. Osman resmi okuyuşun dışında diğer okuyuşların öğretilmesine ömrünün sonuna kadar izin vermemiştir.⁸

Diğer Tereddütler

Zürkânî'nin bu sathi ve eksik delillerini yeterli gören bazı araştırmacılar, bu mushafların Hz. Osman'a ait olmadığına inanmakla kalmıyor, bunu ispat etmek isteyenlerin, ilk mushafların yazıldığı dönemdeki yazıların hat özelliklerini net bir şekilde ortaya koymalarını ve bu mushafların da ona uyduğunu isbat etmeleri gerektiğini söylüyorlar. Bizce bu değil, bunun aksi, yani bu mushafların o dönem yazılarına uymadığı ispat edilmelidir.

Bazı araştırmacılar ise bu tarihi nüshalardan Topkapı nüshasının Hz. Osman'ın vefatından birkaç yüzyıl sonra yazılmış olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu, çünkü ilk dönem hat özelliklerinden bahseden İbn-i Haldun'un ve Prof. Dr. Nihat Çetin'in daha sade bir hat öngördüklerini söylüyorlar.⁹ Topkapı nüshasındaki düzen ve nizam, yazıdaki güzellik buna uygun değildir, deniyor. Bizce bu eksik bir değerlendirmedir, çünkü bu nüshalardaki yazı özellikleri, yukarıda Zürkânî'nin de belirttiği gibi, ilk dönem yazıların özellikleriyle aynıdır. Kaldı ki benimsenen mushaflarla bu tarihi mushafların imlasında zaten belli bir ayrılık mevcuttur. Topkapı nüshasının süslemeleri ve satırlardaki düzen konusuna gelince, bunu, ilmi anlamdaki yazı gelişmesi açısından değerlendirmek bizce doğru değildir. Çünkü süs ve düzen, özen ve itina ile alakalı bir husustur. Yazılan bu ilk mushaflara fevkalade özen gösterilmesi son derece doğaldır.

7 İsmail Cerrahoğlu, *Tefsir Usulü*, Ankara, 1995, s: 237.

8 İbn Ebî Davud, *Kitabü'l- Mesahif*, Beirut, 2002, I. 243-244.

9 Ekmeleddin İhsanoğlu, *Hiz. Osman'a Nisbet Edilen Mushaf-ı Şerif*, (Topkapı Sarayı Nüshası), İstanbul, 2007, Takdim yazısı.

Diğer bir kısım araştırmacılar ise *على* ve *حتى* kelimelerinin Topkapı Sarayı nüshasında uzun elifle yazılmış olmasını ve diğer imla değişikliklerini disiplinsizlik ve sehiv olarak görüyor.¹⁰ Bu iki kelimenin imam nüshalarda uzun elif ile yazılmış olması gayet normaldir. Çünkü asıl olan budur. Sahabiler Kur'an yazımında şu genel prensiplere uyuyorlardı: Kelime sonlarındaki üstün çekerleri için elif harfi konur, kelime ortasındaki üstün çekerleri için ise, okumada zorluk olacağı düşüncesi bulunmadıkça elif harfi konmazdı. *هذا* ve *ملئكة* gibi kelimelerin elifsiz yazılması geleneği bundandır. Bir kelimedede yanlış okuma ihtimali olursa kâtip tarafından her türlü ayraç kullanılabilirdi. Mesela *اليك* lafzından ayrılması için *اولئك* ye vav, *منه* lafzından ayrılması için de *مائة* kelimesine fazladan elif konmuştur. *من نبي المرسلين* lafzındaki fazla elif de yine *نبي* kelimesinden ayrılması için konulmuş olsa gerektir. Aynı şekilde *إلى* kelimesi *إلا* kelimesinden ayrılması için elif-i maksura ile yazılmıştır. Ama *على* ve *حتى* kelimelerinin fiil olduklarında uzun elifle, harf olduklarında elif-i maksura ile yazılacağı kuralı bizce zait bir kuraldır ve sonradan konmuştur. Çünkü bunlar fiil olarak çok az kullanılır. Kullanıldığı yerlerde de siyak ve sibaktan fiil mi harf mi olduğu anlaşılabilir.

Bu ve diğer imla değişikliklerini bir disiplinsizlik ve sehiv olarak görmek bizce uygun değildir. Şayet iddia edildiği gibi olsa, elde mevcut benimsenen mushaflardaki *لا اذبحنه* gibi onlarca genel imla kurallarına uymayan kelimeleri de sehiv olarak görmek gerekir. Bu ise kimsenin söylemeye cesaret edeceği bir söz değildir.

Büyük Şehirlerdeki Mushaf İmlalarının Konumu

Tarihi nüshaların sözünü ettiğimiz araştırmacılar tarafından kabul görmemesinin esas nedeni, imlalarının harfi harfine kıraat kitaplarında tespiti yapılan Mekke, Medine, Kufe, Basra ve Şam ehli tarafından benimsenen mushaflara uymamasıdır. Hâlbuki bu tarihi nüshaları imam nüsha olarak kabul edenler bunları inkâr etmiyorlar; aksine bunların sahabilerin üzerinde icma ettikleri Kur'anlar olarak görüyorlar.¹¹ Fakat Resm-i Osmani üzere yazılan bu mushaflardan sonra devlet tarafından kabul edilen resmî Kur'an'da da bazı değişiklikler yapıldığı herkesin malumudur. Mesela Irak valisi Ziyad'ın 2000 kadar elif ziyade ettirdiği kaynaklarda mevcuttur. Belki de Türkiye'de benimsenen mushaflardaki fazla elifler onun eseridir. Bu Kur'an'a bir zarar vermez. İlmî olmak kaydıyla yeni yazılımlara bile cevaz veriliyor.¹²

Bu mushaflar üzerinde sahabilerin icması bulunduğu anlamı şudur: Mesela diyelim ki Kufe'ye bir mushaf gönderilecek. Medine'de Hz. Osman'ın huzurunda sa-

10 Tayyar Altıkulaç, *Hz. Osman'a Nisbet Edilen Mushaf-ı Şerif*, (Topkapı Sarayı Müzesi Nüshası), İstanbul, 2007, s. 79.

11 İbnü'l-Cezeri, a.g.e., II; 128.

12 Zerkani, *Menahilü'l'irfan*, I, 397.

habiler toplanıyor, oraya gönderilecek hocayı belirliyor ve son istinsah edilen mushaftan eline bir nüsha verip gönderiyorlar. Kufe'ye ulaştığında elbette orada Kur'an âlimi başka sahabeler de vardı. Onların mushaflarının imlasında hiç şüphesiz bazı değişiklikler mevcuttu. Makul olan bu sahabelerin toplanıp en ilmi imlayı tespit etmeleridir. Demek ki her şehir bir imla üzerinde ittifak etmiş, diğer şehirlerde bulunan sahabeler de bu imlayı tecviz etmiş olmalı ki İbnü'l- Cezeri bu sözü söylemiş. Yoksa bütün sahabiler bir nüsha üzerinde ittifak etseler kıraat kitaplarında zikredilen 44 değişiklik¹³ olmazdı.

Kanaatimce şu önemli soruya cevap verilmedikçe meselenin özüne inilmiş olunmaz. “İbn Sellâm ve İbnü'l- Cezeri gördükleri bir imam nüshada لات حين لا تحين şeklinde yazıldığını söylüyor. Bu değişiklik yukarıda belirtilen 44 değişiklik içinde olmadığına göre bir yerlerde imam nüshaların bulunduğunu kabul etmemiz gerekmez mi?

“Tek örnekle, sathi bir inceleme ile değerlendirme yapılmaz. Bütün bir nüsha kelime kelime incelenmesi gerekir”¹⁴ şeklindeki yaklaşım tutarlı değildir. Çünkü imam nüshalarının imlası, benimsenen nüshalardan değişik olduğu kabul edildikten sonra, bütün kelimelerin imlası değişik olsa ne fark eder?

İki büyük kıraat âlimi olan İbn Sellâm ve İbnü'l- Cezeri'nin şهادetlerini, “Hz. Osman'a ait olup olmaması açısından incelemedikleri anlaşılmaktadır” diyerek¹⁵ reddetmek de doğru değildir. Hz. Osman'a ait olup olmaması açısından inceleselerdi “Evet bu nüshaların imlaları, bilinen mushafların imlasından değişikdir. Bu kabul edilemez” mi diyeceklerdi. İmam nüshaların imlasının değişik olduğunu kabul eden bir âlim nasıl böyle bir söz söyleyebilir?

Konuyla ilgili bir başka husus da ecdadımıza hüsn-ü zan borcumuzun varlığıdır. Su-i zandan kaçınmakla emrolunuyoruz.¹⁶ Topkapı nüshası hakkında: “Hz. Osman'a ait olduğu “zahir ve aşikâr ve malum-u sığar ve kibar olmağın, müddet-i medide ve sinin-i adideden beri hazine-i Kahire-i Mısriyye'de mahfuz” diyenler, her söylentiye kulak veren halk yığınları değil, âlimleri ve devlet ricalini arkasına almış Müslüman ecdadımızdır. Bunların yalan üzere ittifakları mümkün değildir. Eğer bu mushaflar bize nesilden nesile nakledilmişse, bu mütevatir olarak kabul edilmelidir.

13 Tayyar Altıkulaç, *Hiz. Osman'a Nisbet Edilen Mushaf-ı Şerif'in (Türk ve İslam Eserleri Müzesi) Giriş Bölümü*, s: 132-134.

14 Tayyar Altıkulaç, *Hiz. Osman'a Nisbet Edilen Mushaf-ı Şerif*, (Türk ve İslam Eserleri Müzesi Nüshası), İstanbul, 2007, I/79.

15 Mustafa Altundağ, *İstanbul Topkapı Mushafı Hiz. Osman'a mı Aittir?*, Marife, yıl. 2, sayı. 1, bahar, 2002, s. 84.

16 Hucurat, 12.

Sonuç

İbnü'l- Cezeri'nin sözlerinden ve klasik Kur'an tarihi kitaplarımızdan çıkardığımız sonuca göre, elde mevcut tarihi mushafları, hiçbir kınayanın kınamasından korkmadan şöyle değerlendirmemiz gerekiyor: Kur'an, tek bir okunuşu ve yazılışı olan bir kitap değildir. Yedi harf üzere nazil olmuştur. Değişik imlalarla yazılmasına ve değişik şekillerde okunmasına bizzat Hz. Peygamber (s.a.s.) müsaade etmiştir. Bu okuyuşların ve yazılışların hepsi yedi harfin içine girer. Kur'an Allah kelimidir ve manası esastır. Kur'an'ın cildi konumundaki harfler ve sesler esas değildir. Allah kelamı birdir. Kur'an, Tevrat, İncil ve Zebur birdir¹⁷ ve manaları sonsuzdur. Her asırdaki her tabaka-i akla hitap eder. Dil kurallarına, dinin muhkematına ve akıl mantık ölçülerine uygun olduğu sürece, işari anlamlar bile reddedilemez.

İşte bu esneklik çerçevesinde Kur'an'a baktığımızda, "Büyük bir ihtimalle Topkapı nüshası Hz. Hafsa mushafından¹⁸ ilk istinsah edilen nüshadır. Hz. Osman bu mushafı okurken şehit düşmüştür. Sonra bu mushaf Hz. Ali tarafından hilafet merkezi olan Kufe'ye götürülmüş ve Hz. Ali'nin talebesi Ebu'l-Esvedî'd-Düeli tarafından harekelenmiştir. Yine büyük bir ihtimalle Basra ilmi başkent olduktan sonra oraya intikal etmiş ve Yahya b. Ya'mer tarafından harekelenmiştir" diyebiliriz. Bunun aksini iddia eden muarızlar, delillerinin yeterli olduğunu ispat etmeleri gerekmektedir.¹⁹ Tabii ki bu nüsha yüzde yüz böyledir denemez. En doğrusunu Allah bilir. Ama biz şunu biliyoruz ki Allah bizim zahire göre amel etmemizi ister, uç ihtimallere göre değil.

Topkapı Sarayı nüshası hamiyetli hocalarımız tarafından son teknoloji kullanılarak ilim dünyasına kazandırıldı. Diğer tarihi nüshalar da kazandırılıyor. Şimdi bunlardan azami surette istifade etme zamanı gelmiştir. Bunlar kriminal laboratuvarlarda güzelce tetkik edilmeli, en orijinal mushaf ortaya çıkarılmalıdır. Sonra Arap Kur'an'ı, Türk Kur'an'ı tartışmalarını bir kenara bırakıp, bu nüshanın resm-i hattı üzerinde ittifak edilmeli, bütün Müslümanlar o Kur'an'ı okumalıdır. Kur'an'ı ikame etmekteki muvaffakiyet Allah'tandır.

17 Taftazânî, *Şerhu'l-Akâid* (Kelam İlimi ve İslam Akâidi), Hazırlayan: Süleyman Uludağ, İstanbul, 1991, s: 306.

18 Hz. Hafsa (r) nüshası bilindiği gibi, Hz. Ebubekr'in (r) cem ettiği nüshanın kendisidir ki, baştan sona kadar Hz. Peygamber'in huzurunda yazıldığı iki şahit tarafından ispat edilen ayetlerden müteşekkildir.

19 Asrımızın İslam alimlerinden Said Nursi (rh.a) dini metinlerin değerlendirilmesi konusunda 26. Mektup'ta 'güzel bir prensip verir. 'Bitarafane muhakeme yapacağız derken taraf-ı muhalifi iltizam etmemek gerekir' der. Münâzaun fih bir mal bulunsa sahibü'l-yed haklı kabul edilir, karşı taraftan yeterli delil getirmesi beklenir. Getiremezse sözüne itibar edilmeyeceğini uzun uzun izah eder. Bkz., *Mektubat*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, s. 287.